

ARCH o architektúre a inej kultúre
www.arch.sk
3,20 €

...už 20 rokov

ARCH

Architektúra, krajina a ľudia

Penzión
Sven Szokolay
Katarína Pravdová-
Maršalová
Miroslav Tomík

Kúpalisko
Branislav Bolčo
Károli Kállay
Radovan Valenta

Polyfunkčný dom
Martin Bobák
Martin Bátik

Rozhľadňa
David Grygar
Martin Kocich
Pavla Kosová

Kúpalisko

Trenčianske Teplice

CUBE DESIGN

Dva pohľady na obnovenú Zelenú žabu

Po prvé

Zašiel som si pozrieť kúpalisko Zelená žaba v auguste tohto roku pár dní po znovuotvorení. Bol som tam predtým dvakrát. Raz dávno, nepamätám sa presne kedy. Druhý raz, keď už bola odstavená. Dierou v plote. Teraz, do tretice, som tam už, pochopiteľne, nešiel ako úplne neznalý laik. Ved' som o jej architektúre i architektovi čoto vedel. /1/ Ale predsa som sa pokúsil vpraviť do pozície bežného pôžitkuchtivého návštevníka. S plavkami.

Dole v údolí nie je celkom jasné, kde sa na strmú cestu ku kúpalisku odbočí. Á, je tu panel o financovaní obnovy Európskou úniou. A rampička. Pár VIP áut si ju zdvihlo a obchádzali ma po hladko vybetónovanej ceste. Pamätám sa, že kedysi bola vydláždená. Prichádzam k vstupu. Popri schodoch sú vo svahu ešte obnažené pestré parkové úpravy. Iste časom zarastú. Veľmi ma potešila niekdajšia pokladnicová budka. Jej obnovená presklená rotunda je biela, pamätám si ju zelenú. Ale pre moderné pokladne je už primalá. Kupujem si najkratšiu možnú vstupenku.

Dávajú mi ten magnetický náramok a vchádzam. Idem popri tom krásnom oblúku šatní, dnes natretých čerstvými, ostrými farbami. Na konci sú prezliekacie kabíny. Až teraz si uvedomujem, že hoci hlavná hmota smelo rozdeľuje úzky pozemok práve v jeho strede, je subtilná, priestupná a vlastne vôbec nerozdeľuje, práve naopak – spája. Prichádzam k bazénu. Už to nie je ten strohý obdĺžnik s plaveckými dráhami. Ale ved' v dráhach dnes už aj tak nikto nepláva! A žiadny betón. Kde sú tie okienka do bazéna? Celý bazén je z nehrdzavejúcej ocele. Namiesto dráh sú tu atrakcie s teplou a ešte teplejšou vodou, ktoré neviem pomenovať. Darmo, púšťať si všelikde teplú vodu s bublinkami je príjemnejšie. Aké šťastie, že sem nevrazili ohavnosť zvanú tobogan. V dávnejších variantoch projektu bol.

Pri zhovievavom návštevníckom pohľade sa mi zatiaľ zdá, že zmien nie je veľa a sú urobené vcelku zdržanlivo. Nové je však akési poschodie nad starým bazénom. Je pre VIP. Majú tu aj svoj malý bazénik. Ale niet tam nikoho. Uvidíme, či sa to ujme. Či naozaj demokratické rovnostárstvo prvej republiky vyšlo z módy. Čo ma trápi viac, je nanovo ohlodaný kamenný svah nad tým. Lomy mám rád, ale tie vápencové sú akési zaprášené a nevelmi pekné. No možno sú to moje prílišné nároky na prírodnosť. Preto sa neviem

stotožniť ani s neďalekou skalkou. Hoci, keď si pozerám staré fotky vystavené na schodisku, skalka tam pôvodne bola.

Po krátkom pseudoplávaní som sa ešte ako číry laik pre istotu spýtal plavčíčky, či je v bazéne liečivá termálna voda. Zneistela. Potom priznala, že nie je, ale možno bude.

Zamieril som, už prezlečený, do centrálneho priestoru, reštaurácie na poschodí. Vstup v plavkách zakázaný. Noblesné! Myslel som, že tá pôvodná výmalba už zanikla. Na moje milé prekvapenie je tu, veselá, eklektická, farebná. Aj so záhadným nápisom r50. Žeby to bol odkaz na obnovu v roku 1950?

Do vysokého preskleného priestoru reštaurácie vletela pomýlená sýkorka. Dlhو trvalo, kým sme ju nasmerovali do otvorených presklených dverí. Študujem drevo na rámoch zasklenia. Najprv som si myslel, že je to len moderná plastiková napodobenina. Je to však skutočné drevo! Sem-tam vidím chvályhodné stopy pamiatkarského konzervačného úsilia. Napríklad trhliny v teracovej dlažbe schodiska. Alebo mosadzné očká v kútoch podstupnic, ktoré kedysi pridržovali žrde, ktoré zas pridržovali koberce na schodoch.

Zrejme je, že vybavenie kuchyne je nové. I servisné priestory sú radikálne vynovené. Ale nepoznať nijaké stopy polystyrénového zatepľovacieho šialenstva. Subtilný charakter tohto preskleného pavilónu s terasami vysnutými nad údolie zostal zachovaný.

Vedľa sedí skupinka a v nej očividný šéf. Napriek môjmu inkognitu sa mu predsa len prihovorím. Veľa sa nedozviem, je opatrný. Keď nadhodím tému „pamiatkari“, hneď začne lamentácia: dokonca chceli zachovať aj pôvodné zhrdzavené zábradlie! Napokon je tam nové, ale má pôvodné profily i členenie. Vraj aj kolkáreň tam bola. Keď som potom nazrel do starých fotiek, bola. Na jej mieste je však dosť odlišný pavilón pre bowling.

Vzadu za ňou je celkom nový saunový „svet“. Je to skupina samostatne stojacich saun rôzneho druhu. Majú tvar akýchsi bambuliek. Sú skryté na okraji areálu. Je zrejme, že nechcú konkurovať centrálnej pôvodnej stavbe.

Usilujem sa udržať si kvázi laický pohľad a odchádzam s pocitom uspokojenia, že to žalostné, čo som tu videl naposledy, je už minulosťou. Odprevádza ma monotónna tapetová hudba, ktorá akoby vravela, že čas síce plynie, ale Želená žaba je večná a nič zlé sa jej nikdy nestalo.

Po druhé

Keďže však viem o architektúre Želenej žaby čosi viac ako laik, kladiem si otázku, či postačuje uspokojenie tohto typu. Žaba nie je žiadne bežné priemerné kúpalisko. Je to dielo azda najlepšieho medzivojnového československého architekta. Dielo prelomové. Stojí na konci funkcionalistického obdobia a na počiatku Fuch-

sovho aaltovského humanistického štýlu. Je to architektúra európskej dimenzie, národná kultúrna pamiatka i dielo v registri DO-COMOMO. Taká obnova by sa mala posudzovať najnáročnejšími kritériami.

Keďže poznám výsledky precíznej práce, ktorú vykonali autori detailných stavebno-historických, farebných, materiálových atď. analýz objektu /2/, nie som si istý, či to, čo sa podarilo dosiahnuť, je dostatočné. Pravda, nie sú to už veci, ktoré spozoruje bežný návštevník. Iste je rad pamiatok, kde je namieste aj kompromis. Extrémny pamiatkarsky konzervativizmus nemožno uplatniť vždy a všade. (Pravdu povediac, skoro nikde.) Ale tu ide o špičkový architektonický objekt, aké by sme na Slovensku mohli spočítať na prstoch jednej ruky. Tu by sa uplatniť mali.

Dole v údolí stojí podobne excelentné dielo – sanatórium Machnáč. Opustené a chátrajúce. Ak máme morálnu povinnosť na pár stavbách predsa len použiť maximalistické pamiatkarské ochranné koncepcie, je to ďalší nesporný kandidát. Kompromisy – na Želenej žabe pred laikom skryté – by tu mali nahradiť bezpodmienečné „nekompromisy“.

Matúš Dulla

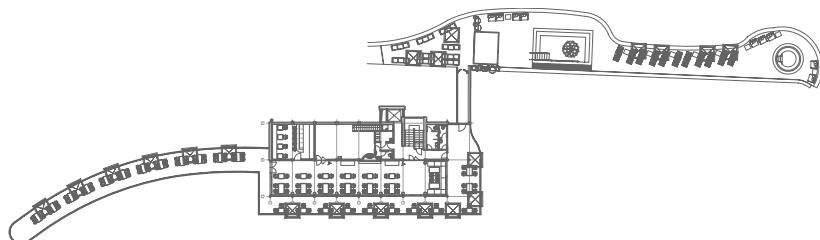
Poznámky:

1 Vynikajúce portfólio diel architektonických diel na Slovensku sme pripomenuli napr. v príspevku: DULLA, M. – MORAVČÍKOVÁ, H. H. Architektonické a teoretické dielo Bohuslava Fuchsa na Slovensku. In: Pocta B. Fuchsovi. Sbor. mezin. konf. Brno 1995, 31 – 36.

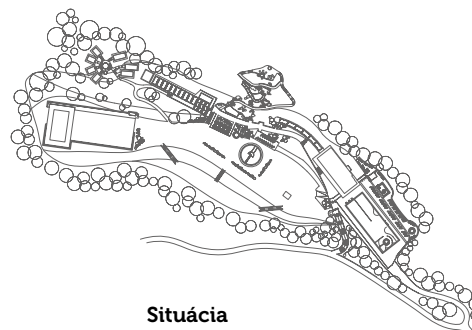
2 PILNÝ, I. – SZALAY, P.: Architektonicko-reštaurátorský výskum letného kúpaliska Želená žaba v Trenčianskych Tepličiach. Průzkumy památek 18, 2011, 2, 91 – 104.

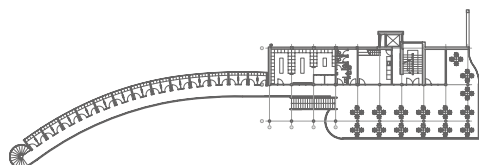

Pôdorys 3. np

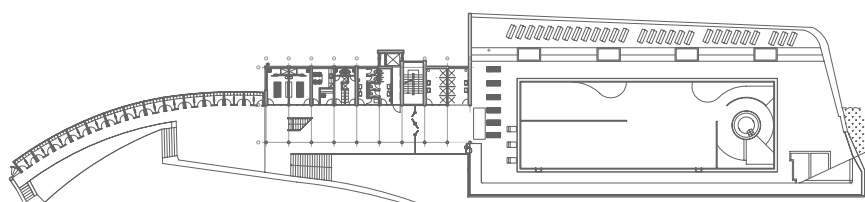
Situácia

Pôdorys 2. np

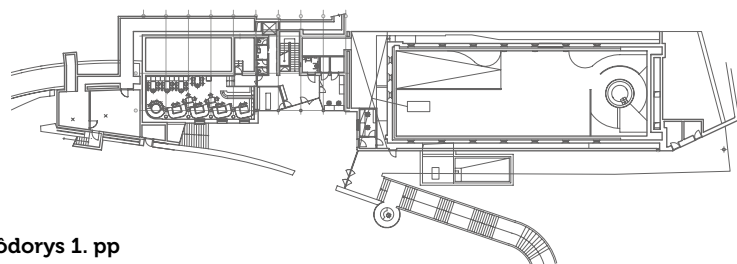
Pohľad juhozápadný

Pôdorys 1. np

Pohľad juhovýchodný

Pôdorys 1. pp

Oprava a obnova areálu kúpeľov Zelená žaba, Trenčianske Teplice

Investor: Kúpele Zelená žaba, s.r.o.

Autori: Branislav Bolčo, Karol Kállay, Radovan Valenta

Projektant: MIKO – projekčná kancelária, sadové úpravy: Ján Makovička – FLORSTYL

Projekt: 2008 – 2011, realizácia: 10. 2014 – 07. 2015

Plocha pozemku: 18 960 m² (bez parkovísk), úžitková plocha: 1 220 m² (bez terás)

Stavebné náklady: cca 10 mil. EUR

Foto: Luboš Fúsek

Branislav Bolčo

*1980 Bratislava
°2005 FA STU Bratislava

Karol Kállay

*1978 Bratislava
°2003 FA STU Bratislava

Radovan Valenta

*1979 Bratislava
°2003 FA STU Bratislava

www.cubedesign.sk

Vykurovanie, zdravotnícku, plyn, kotolňu a tepelné čerpadlá realizovala spoločnosť **ABSOL s. r. o.**, www.absol.sk.

Vnútorne silnoprúdové rozvody a osvetlenie, uzemnenie a aktívny bleskozvod, areálové rozvody NN a vonkajšie osvetlenie realizovala a dodávku i montáž rozvádzačov NN zabezpečila spoločnosť **ELIMER, a.s.**, www.elimer.sk.

Pri realizácii bola použitá modelovateľná omietka pre kreatívne štruktúry **Baumit CreativTop Max** a **Baumit CreativTop Pearl**.

Bazénovú technológiu a fontánu realizovala firma **B.P.A. spol. s r.o.**, www.bazenovysvet.sk.